

Suvestinė redakcija nuo 2004-04-08

Isakymas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [4-153](#), i. k. 1012217ISAK00000109

CIVILINĖS AVIACIJOS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

**Į S A K Y M A S
DĖL MĖGĖJIŠKOS KONSTRUKCIJOS ORLAIVIŲ GAMYBOS, JŲ TINKAMUMO
SKRAIDYTI NUSTATYMO IR NAUDOJIMO TAISYKLIŲ**

2001 m. gruodžio 27 d. Nr. 109
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)) 36 straipsnio 4 dalies nuostatomis, tvirtinu Mėgėjiškos konstrukcijos orlaivių gamybos, jų tinkamumo skraidyti nustatymo ir naudojimo taisykles.

L. E. DIREKTORIAUS PAREIGAS

ALVYDAS ŠUMSKAS

MĖGĖJIŠKOS KONSTRUKCIJOS ORLAIVIŲ GAMYBOS, JŲ TINKAMUMO SKRAIDYTI NUSTATYMO IR NAUDOJIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mėgėjiškos konstrukcijos orlaivių (toliau – MKO) gamybos, jų tinkamumo skraidyti nustatymo ir naudojimo taisyklės nustato MKO specialiojo tinkamumo skraidyti pažymėjimo (toliau – STSP) išdavimo, galiojimo laiko pratęsimo, sustabdymo ir galiojimo panaikinimo, STSP dublikatų išdavimo sąlygas ir tvarką. Šiose taisyklėse pateikti MKO gamybai naudojamų medžiagų, dalių, komponentų, gamybos ir techninės priežiūros reikalavimai bei nurodyti apribojimai, taikomi MKO skrydžiams vykdyti.

2. MKO vadinamas orlaivis, kurio didžioji dalis (daugiau kaip 50%) buvo pagaminta ir surinkta asmens ar asmenų grupės išimtinai laisvalaikiui praleisti. Jeigu MKO gaminamas iš rinkinio, orlaivio dalių ir komponentų kiekis, pagamintas rinkinio gamintojo, neturi viršyti 50%. Ši gamybos apimčių santykį nustato Civilinės aviacijos administracija (toliau – CAA) pagal patikros lapą, nurodytą šių taisyklių priede.

3. Orlaivis negali būti pripažintas MKO, jei jis gaminamas ir renkamas parduoti.

4. MKO gamybą ir surinkimą turi kontroliuoti CAA. CAA nesertifikuoja MKO rinkinių gamybos ir MKO surinkimo procesų.

Skyriaus pakeitimai:

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, *Žin.*, 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

II. MKO PROJEKTAVIMAS

5. MKO savininkui laisvai leidžiama pasirinkti orlaivio konstrukciją.

6. MKO konstrukcijos turi būti patvirtintos inžineriniais skaičiavimais ir bandymų rezultatais.

7. Leidžiama naudoti sertifikuoto orlaivio dalis ir komponentus.

III. NAUDOJAMOS DALYS IR MEDŽIAGOS

8. Rekomenduojama naudoti tik tas medžiagas, dalis ir komponentus, kurie turi jų kokybę patvirtinančius dokumentus.

9. Leidžiama naudoti sertifikuotų orlaivių pagrindines dalis (sparnus, liemenį, uodegą ir t. t.).

10. Draudžiama naudoti medžiagas ir dalis, kurių kilmė nenustatyta.

11. Draudžiama naudoti nesertifikuotus saugos diržus.

IV. GAMYBOS PRIEŽIŪRA

12. Asmenys, nusprendę gaminti MKO, privalo apie tai raštu informuoti CAA. Rašte reikia pateikti šiuos duomenis:

12.1. vardą, pavardę;

12.2. gyvenamosios vietos adresą, telefono numerį;

12.3. trumpą numatomo gaminti orlaivio apibūdinimą;

12.4. vietos, kur bus gaminamas MKO, adresą.

13. MKO savininkas gamybos metu privalo konsultuotis su CAA įgaliotu atstovu.

14. MKO gamybos metu turi būti pildomas „MKO gamybos žurnalas“, į kurį CAA įgaliotas atstovas įrašys kiekvieno tikrinimo metu pastebėtus trūkumus bei rekomendacijas. MKO gamyba gali būti tęsiama tik ištaisius nurodytus trūkumus.

15. MKO savininkas, prieš uždengdamas svarbius konstrukcijos mazgus, turi padaryti tinkamas jų fotonuotraukas.

V. TINKAMUMO SKRAIDYTI NUSTATYMAS

16. MKO tinkamumo skraidyti nustatymo procedūrą atlieka CAA įgaliotas atstovas. Į procedūrą įeina:

16.1. orlaivio apžiūra ir kontrolė gamybos metu;

16.2. orlaivio apžiūra ir kontrolė prieš uždengiant orlaivio konstrukcijas dangą;

16.3. galutinė apžiūra atliekama, kai orlaivio gamyba baigta ir CAA pateikta:

16.3.1. Skrydžių vykdymo vadovas, kuriame turi būti pateikta ši informacija:

16.3.1.1. svorio ir centruotės duomenys:

a) sausas orlaivio svoris;

b) sauso orlaivio centruotė VAS atžvilgiu ir centruotės ribos;

c) didžiausias leistinas kilimo svoris;

d) didžiausias leistinas tūpimo svoris;

16.3.1.2. geometriniai orlaivio duomenys:

a) ilgis;

b) sparno mojis;

c) sparno plotas;

d) vėžės ir bazės matmenys;

e) kilio aukštis;

f) kilio plotas;

g) stabilizatoriaus plotas;

h) eleronų, aukštumos ir posūkio vairų plotai ir atsilenkimo kampai;

i) atstumas nuo sraigto mentės galo iki žemės;

16.3.1.3. MKO jėgainės duomenys:

a) variklio tipas;

b) oro sraigto tipas;

c) didžiausia variklio galia;

d) naudojamų degalų tipas ir markė;

e) naudojamos alyvos markė;

f) variklio naudojami režimai;

16.3.1.4. skrydžio duomenys:

a) kilimo greitis;

b) tūpimo greitis;

c) didžiausias horizontalaus skridimo greitis;

d) mažiausias horizontalaus skridimo greitis;

e) didžiausia leistina perkrova;

f) visų skrydžio etapų greičio ribos;

16.3.2. orlaivio techninis aprašymas, kuriame turi būti:

16.3.2.1. orlaivio konstrukcijos ir instaliuotų sistemų aprašymas, techninės charakteristikos ir veikimas;

16.3.2.2. važiuoklės aprašymas ir techninės charakteristikos;

16.3.2.3. instaliuotų prietaisų aprašymas;

16.3.2.4. variklio techninės charakteristikos;

16.3.2.5. oro sraigto techninės charakteristikos;

16.3.3. MKO techninės priežiūros vadovas (instrukcija);

16.3.4. brėžiniai ir fotonuotraukos.

17. Jei CAA abejoja konstrukciniais sprendimais, panaudotų medžiagų, dalių bei komponentų tinkamumu, MKO savininkas privalo paruošti medžiagų ar konstrukcijos dalių sujungimo bandinius, kurie bandomi iki suirimo.

18. CAA gali pareikalauti statiška išbandyti atskiras MKO sistemas, komponentus ar visą orlaivį.

19. Jei MKO atitinka CAA nustatytas sąlygas ir MKO savininkas pateikė CAA šių taisyklių 16.3 punkte nurodytus dokumentus, CAA gali išduoti STSP su priedu, kuriame nurodyti MKO apribojimai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, Žin., 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

VI. MKO ATPAŽINIMO ŽENKLAI

20. MKO registruojamas Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registre bei žymimas nacionaliniais ir registracijos ženklais pagal 1999 10 08 įsakymo Nr. 376 patvirtintas Civilinių orlaivių registravimo ir ženklinimo taisykles.

21. STSP gali būti išduotas tik orlaiviui, paženklinam identifikavimo plokštele, kuri pagaminta iš ugniai atsparios medžiagos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, Žin., 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

22. Informacija turi būti įrašyta ėsdinimo, spaudimo, graviravimo arba kitu ugniai atspariu įrašymo būdu.

23. Identifikavimo plokštelėje privalo būti ši informacija:

23.1. gamintojo pavadinimas;

23.2. MKO pavadinimas.

24. Prie kiekvienų MKO durų, o jei jų nėra, – prie piloto(-ų) kabinos privalo būti užrašas „EKSPERIMENTINIS“. Užrašo raidžių aukštis turi būti ne mažesnis kaip 5 cm ir ne didesnis kaip 13 cm.

25. MKO kabinoje, gerai matomoje vietoje, privalo būti užrašas:

„**DĖMESIO: ŠIS ORLAIVIS YRA MĖGĖJIŠKOS KONSTRUKCIJOS IR NEATITINKA SKRYDŽIŲ SAUGOS REIKALAVIMŲ, TAIKOMŲ STANDARTINIAMS ORLAIVIAMS LIETUVOS RESPUBLIKOJE**“

VII. MKO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA

26. MKO taikomos techninės priežiūros darbų rūšys ir apimtys turi būti glaustai aprašytos MKO techninės priežiūros vadove (instrukcijoje).

27. Techninės priežiūros darbų rūšys turi apimti:

27.1. MKO apžiūrą prieš skrydį ir po skrydžio;

27.2. metinę MKO patikrą;

27.3. kitas numatytas patikras.

28. MKO savininkas savo nuožiūra gali nustatyti kitas papildomas techninės priežiūros rūšis.

29. Apie atliktus techninės priežiūros darbus MKO savininkas privalo padaryti įrašus Orlaivio žurnale.

VIII. MINIMALI ĮRANGA

30. Lėktuve turi būti įmontuoti prietaisai, kuriais galima būtų kontroliuoti skrydžio trajektoriją, daryti reikalingus manevrus pagal nustatytus šio orlaivio apribojimus.

31. Rodyklinių prietaisų skalėse turi būti padarytos žymos (raudona, žalia ir geltona spalvomis), nurodančios naudojimo apribojimus.
32. Jei MKO važiuoklė įtraukiama, jame turi būti indikatorius, nurodantis važiuoklės padėtį.
33. MKO prietaisų lentoje ar kitoje patogioje vietoje turi būti lentelės, nurodančios orlaivio sistemų naudojimo apribojimus.
34. Degalų kiekio indikatoriuje 5% degalų likutis turi būti paženklintas raudona spalva.
35. Pilotų kabinoje, gerai prieinamoje vietoje, turi būti pritvirtintas gesintuvas ir medicinos vaistinėlė.

IX. APRIBOJIMAI, TAIKOMI MKO SKRYDŽIAMS

36. MKO savininkui išduodamas STSP kartu su apribojimų, taikomų MKO sąrašu, kuris yra neatskiriama STSP dalis

Punkto pakeitimai:

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, Žin., 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

37. Atskirais atvejais CAA gali nustatyti papildomus apribojimus.
 38. Bandomieji skrydžiai vykdomi pagal MKO gamintojo ir CAA patvirtintą bandomųjų skrydžių programą.
 39. Bandomieji skrydžiai gali būti vykdomi tik CAA nustatytoje zonoje.
 40. Prieš pirmąjį bandomąjį skrydį MKO savininkas turi pasirūpinti, kad nelaimės atveju būtų suteikta medicinos ir kita pagalba.
-

Mėgėjiškos konstrukcijos
 orlaivių gamybos, jų tinkamumo
 skraidyti nustatymo ir
 naudojimo taisyklių
 PRIEDAS

Mėgėjiškos konstrukcijos orlaivio (MKO) gamybos/surinkimo apimčių įvertinimo patikros lapas		
MKO savininkas/mėgėjas _____		
Adresas _____		

MKO modelis/tipas _____		
MKO rinkinio gamintojas _____		

	Darbus atliko	
	Rinkinio gamintojas	Mėgėjas
LIEMUO		
01. Specialių įrankių ir įrangos gamyba		
02. Išilginių elementų, sijų ir kevalų gamyba		
03. Pertvarų ir skersinių elementų gamyba		
04. Pagrindinės liemens konstrukcijos surinkimas		
05. Gėmbių, kronšteinų ir jungčių gamyba		
06. Gėmbių, kronšteinų ir jungčių montavimas		
07. Kabelių, laidų ir laidinių linijų gamyba		
08. Kabelių, laidų ir laidinių linijų montavimas		
09. Liemens dangos gamyba		
10. Liemens dangos sumontavimas		
11. Priekinių stiklų, langų ir gaubtų gamyba		
12. Priekinių stiklų, langų ir gaubtų montavimas		
SPARNAI		
01. Specialių įrankių ir įrangos gamyba		
02. Sparno lonžeronų gamyba		
03. Sparno nerviūrų ar kevalo gamyba		
04. Sparno priekinių ir galinių briaunų gamyba		
05. Spyrių ir atotampų elementų gamyba		
06. Sparno kronšteinų ir jungčių gamyba		
07. Sparno galų gamyba		
08. Pagrindinių sparno konstrukcijų surinkimas		
09. Sparno priekinių ir galinių briaunų bei sparno galų sumontavimas		
10. Spyrių ir atotampų elementų sumontavimas		
11. Kabelių, laidų ir laidinių linijų gamyba		
12. Kabelių, laidų ir laidinių linijų montavimas		
13. Sparno dangos gamyba		
14. Sparno dangos sumontavimas		
15. Sparno spyrių ir atotampų gamyba 16. Sparno jungimas ir tvirtinimas		
VALDYMO SISTEMOS		
01. Specialių įrankių ir įrangos gamyba		
02. Eleronų išilginių elementų gamyba		
03. Eleronų nerviūrų ar kevalų gamyba		

04. Pagrindinių eleronų konstrukcijų surinkimas		
05. Eleronų priekinių ir galinių briaunų gamyba		
06. Eleronų priekinių ir galinių briaunų sumontavimas		
07. Eleronų kronšteinų ir jungčių gamyba		
08. Eleronų kronšteinų ir jungčių montavimas		
09. Eleronų dangos gamyba		
10. Eleronų dangos montavimas		
11. Eleronų trimerių tvirtinimo elementų gamyba		
12. Eleronų trimerių tvirtinimas		
13. Eleronų montavimas ir įrengimas		
14. Užsparnių išilginių elementų gamyba		
15. Užsparnių nerviūrų ar kevalų gamyba		
16. Pagrindinių užsparnių konstrukcijų surinkimas		
17. Užsparnių priekinių ir galinių briaunų gamyba		
18. Užsparnių priekinių ir galinių briaunų sumontavimas		
19. Užsparnių kronšteinų ir jungčių gamyba		
20. Užsparnių kronšteinų ir jungčių sumontavimas		
21. Užsparnių dangos gamyba		
22. Užsparnių dangos sumontavimas		
23. Užsparnių montavimas ir įrengimas		
24. Aukštumos vairų išilginių elementų gamyba		
25. Aukštumos vairų nerviūrų ar kevalų gamyba		
26. Pagrindinių aukštumos vairų konstrukcijų surinkimas		
27. Aukštumos vairų priekinių ir galinių briaunų gamyba		
28. Aukštumos vairų priekinių ir galinių briaunų sumontavimas		
29. Aukštumos vairų kronšteinų ir jungčių gamyba		
30. Aukštumos vairų kronšteinų ir jungčių montavimas		
31. Aukštumos vairų dangos gamyba		
32. Aukštumos vairų dangos montavimas		
33. Aukštumos vairų trimerių tvirtinimo elementų gamyba		
34. Aukštumos vairų trimerių tvirtinimas		
35. Aukštumos vairų montavimas ir įrengimas		
36. Posūkio vairo išilginių elementų gamyba		
37. Posūkio vairo nerviūrų ar kevalų gamyba		
38. Posūkio vairo pagrindinių konstrukcijų surinkimas		
39. Posūkio vairo priekinių ir galinių briaunų gamyba		
40. Posūkio vairo priekinių ir galinių briaunų sumontavimas		
41. Posūkio vairo kronšteinų ir jungčių gamyba		
42. Posūkio vairo kronšteinų ir jungčių sumontavimas		
43. Posūkio vairo dangos gamyba		
44. Posūkio vairo dangos montavimas		
45. Posūkio vairo trimerio tvirtinimo elementų gamyba		
46. Posūkio vairo trimerio tvirtinimas		
47. Posūkio vairo montavimas ir įrengimas		
UODEGOS PLOKŠTUMOS		
01. Specialių įrankių ir įrangos gamyba		
02. Išilginių elementų gamyba		
03. Nerviūrų ar kevalų gamyba		
04. Priekinių ir galinių briaunų gamyba		
05. Plokštumos galų gamyba		
06. Kronšteinų ir jungčių gamyba		
07. Pagrindinių konstrukcijų surinkimas		
08. Priekinių ir galinių briaunų montavimas		
09. Jungčių montavimas		
10. Kabelių, laidų ir laidinių linijų gamyba		
11. Kabelių, laidų ir laidinių linijų montavimas		
12. Dangos gamyba		

Papildyta priedu:

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, Žin., 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

Pakeitimai:

1.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-25](#), 2004-02-11, Žin., 2004, Nr. 51-1713 (2004-04-07), i. k. 1042217ISAK0004R-25

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2001 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. 109 "Dėl Mėgėjiškos konstrukcijos orlaivių gamybos, jų tinkamumo skraidyti nustatymo ir naudojimo taisyklių" pakeitimo